

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hợp Nhịp?

Tác Giả: Trn Gia Phng

Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

Nói cách khác, Đòi Việt không tiêu diệt Chiêm Thành, mà đã thu hút Chiêm Thành về phía mình và ngược lại Chiêm đã hợp nhịp vào dòng sông Việt.

Lời ngỏ với: Tôi nhận được e-mail của champaka1999@aol.com gửi bài “Trở lại cho Trn Gia Phng về “Ngôi Việt không tiêu diệt Chăm”. Tôi quyết định không trả lời. Tôi tôn trọng lòng yêu nước của Po Dharma. Tuy nhiên, sau đó tôi nhận được bài ngy từ nhũu được gửi từ Hoa Kỳ, Pháp, Đức, đăng trên hi ý kiến tôi học yêu cầu tôi lên tiếng nhng đũu Po Dharma viết. Tôi thấy từ nhũu tôi đăng lời nguyên bản bài viết cũ của tôi, để được gửi đến cả hai phía, để cả bài của Po Dharma và để nhng chi tiết do tôi viết ra chứ không bỏ “đơn văn thảo nghĩa” theo ngỏ ý phê bình, và có nhũn xét cả hai phía, ý kiến để văn phong của mình bên, để xem bên nào đang “viết từ thuyết lịch sử” (lời Po Dharma). Bài ngy trích từ sách Nhng câu chuyện Việt số tập 4, Toronto 2005, chng “Đng về phng Nam”, mục “IV: Tiêu diệt hay thu hút và hợp nhịp?”, tt. 39-51. Nếu được gửi nào muốn tìm hiũu toàn bài, thì xin tìm để trong sách và đũn. Tôi xin cảm ơn để gửi thăm hi và cảm ơn Po Dharma đã qung cáo sách tôi cũng nhũo cả hi cho tôi trở lại với n để ngy.

Ngôi Việt đã được sinh sống tại vùng đất của Chiêm Thành và Thủy Chân Lạp tại các nước Phù Nam. Do đó, có câu hỏi đặt ra là phải chăng ngôi Việt đã tiêu diệt nước Chiêm Thành? Vấn đề này cần được xem xét lại dựa trên hoàn cảnh lịch sử Chiêm Thành, Đòi Việt và Đông nam Á.

1.- NƠI TÌNH CHIÊM THÀNH

Ngôi Việt Chiêm gồm nhiều sắc tộc khác nhau. Trong mỗi sắc tộc, lại có nhiều thổ tộc riêng. Nhng thổ tộc ngy thổng tranh chấp nhau. Sách ghi nhận, riêng sắc tộc Chăm đã có nhiều thổ tộc, mỗi thổ tộc có cùng một họ và viết riêng. Hai thổ tộc mạnh nhất là thổ tộc Cây Cau (Kramukavamca) phía nam, vùng Panduranga (Phan Rang), và thổ tộc Cây Dũa (Narikelavamca) phía bắc, vùng Indrapura (Đng Đng, Qung Nam).(1) Về sau, nhng sắc tộc và thổ tộc ngy hợp nhũu thành nước Chiêm Thành, nhng các thổ tộc vẫn giữ được lập vị nhau. Đó là chũa kể trên vùng rừng núi Trng Sơn và cao nguyên nam Trung phũn, các sắc tộc Churu, Jarai, Raglai... luôn luôn tồn tại. (Cho đến nay, chũa có chính quyền nào có thể đưa các sắc tộc trên cao nguyên ngy vào nũn hành chánh trung đũng). Vì vậy từ chũc chính quyền Chiêm Thành không chũt chũ, không có hi thổng duy nhũu trung đũng xuũng đũa phũng.(2) Tuy nhiên bộ Chiêm Thành đã có nhng mũm mũng chia rẽ vì sắc tộc.

Từ chũc xã hi Chiêm Thành về khép kín về phân chia giai cấp. Nhng giai cấp ngy có tính

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hồi Nhập?

Tác Giả: Trần Gia Phä

Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

thäp cha truyền con nối nên có thäg là thäc p. Giai cấp thäng täng lä và quý tộc tuy thiäu số, läi điäu khiän hai giai cấp thäng dân và tän dân gäm đäi đa số dân chúng. Giới lãnh đäo näy lo bäo vä quyän läi riêng cho đäng cấp và täc hä mình, bät dân đi lính ra trận, xây đän đài, cung đän, các näi thä phäng linh thiêng, hän là lo cho đäi số ngäa dân. Quyän hành và kiän thäc văn hóa chä có tính cách täp truyền, không có tächä giáo đäc và thi cä đä tuyän läa nhân tài trong dân gian. Vì muän hän chä văn hóa giáo đäc cho riêng giai cấp lãnh đäo, nên tuy täp xúc rät säm väi ngäi Viät và ngäi Trung Hoa, nhà cäm quyän Chiêm Thành không du nhäp käng sän xuät giäy là vät đäng cän thiät đä phä biän văn hóa, giáo đäc và nhät là đäu truyền văn chäng, läch sä.

Viäc hän chä văn hóa và giáo đäc näy làm cho đa số ngäi Chiêm chäm tän, trình đä đäi chúng thäp, änh häng tại häi lâu dài cho Chiêm Thành. Vì ít đäc häc hay không đäc häc, dân chúng Chiêm Thành thäng bä chính quyän đäng thäi läi đäng trong công viäc riêng cäa chính quyän, không có đäu kiän thăng tän đäi số ngäi, nên ngäi dân cäm thäy không tha thiät rằng buäc väi chä đä mình đang số ng. Nhä väy, ngoài số chia rä vì số cäc, xã häi Chiêm Thành còn bä chia rä vì thäc p.

Vào cuäi thä kä 15, sau khi Lê Thánh Tông trä đäa Trà Toàn năm 1471, trong giới lãnh đäo Chiêm Thành có trình đä, mät số bä bät, mät số bä trän ra näc ngoài, qua Chân Lạp, Mã Lai tän nä(3) Ngäi Chiêm còn läi nhä rän mät đäu, thiäu häng đän và lãnh đäo, nên Chiêm Thành càng bä chäm tän và đä suy thoái.

Ngäi Chiêm Thành theo mäu hä, phä nä có nhiäu äu thä hän nam giäi. Khi täp xúc väi mät xã häi bên ngoài không phân biät giai cấp, mà läi träng nam, thì giai cấp tän dân bä áp bäc cäa Chiêm Thành, hoäc nhäng ngäi đän ông Chiêm Thành thích tä do, số có khuynh häng ngä vä theo häng bên ngoài. Cä hai đäu đó đäu bät läi cho chính quyän và xã häi Chiêm Thành.

Chính quyän Chiêm Thành thäng đäm quân đi chinh phät khäp näi. Trên đät liän, ngäi Chiêm đäa quân viän chinh Chân Lạp (Cambodia), Mã Lai, Đäi Viät và có khi cä Trung Hoa näa.(4) Chiän tranh, cäp bóc có thä xem là mät sinh hoät kinh tä, nhäng loäi hình kinh tä näy rät mäo hiäm, không có căn bän väng chäc täi chính đät näc Chiêm Thành. Nhäng cuäc viän chinh làm cho näc Chiêm kiät quä. Tài số nä quäc gia bä vào viäc mua säm vũ khí, nuôi quân, khiän cho đät näc län bäi, nghèo khä. Khi đäng binh, nam giäi täng quân ra trận, số thiäu ngäi làm nông, đät đai bä bä hoang, không ngäi cày cäy, chăm sóc ruäng vän.

Trên mät biän, ngäi Chiêm tächä nhäng đoàn cäp biän. Cäp biän Chiêm Thành là näi hải hùng mät thäi cho nhäng thäng thuyän trên biän Đông, tä Trung Hoa xuäng täi Indonesia. Khi đä quäc Hồi giáo vùng quän đäo Indonesia số pä, các näc phäng tây làm chä än Đä đäng và Thái Bình đäng. Thäng thuyän län cäa ngäi Âu Châu, trang bä súng äng täi tân, làm mät đä quyän läi cäa nhäng näc số ngä bäng nghä cäp biän väi nhäng chiäc thuyän nhä và vũ khí thô số nhä Chiêm Thành.

Mät đäc đä mäa ngäi Chiêm khác biät hän väi ngäi Viät là đi đän đäu, nhäng nhà lãnh đäo Chiêm thích xây đäng nhäng công trình kiän trúc, đän tháp quy mô vĩ đäi đä thä cúng thän linh, bät dân chúng đóng góp công số cäc khä, và làm hao tän công quä cäa nhà näc, trong khi ngäi Viät läi chú träng chăm lo đäi số ngä thiät thäc cäa dân chúng, xây đäng tächä xã thôn

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hồi Nhập?

Tác Giả: Trán Gia Pháng
Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

váng mánh.

2.- CHIÊM THÀNH Bá TRá ĐáA

Vì tháng đem quân đi gây hán, nên Chiêm Thành bá các nác đái pháng đán đánh trá. Quân Chiêm cáp bóc tàn phá Chân Láp, thì lái bá Chân Láp cáp bóc tàn phá khi phán công. Các thánh đáa Chiêm Thành bá há háng hoác tiêu háy. Sau chián tranh, triáu đánh Chiêm Thành lái bát dân tái xây đáng thánh đáa. Riêng thánh tích Po Nagar, tác Tháp Bà ở Nha Trang, bá phá háy và trùng tu nhiáu lán, cho đán khi ngái Viát hián đán tá thá ká 17 mái đác yên án cho đán nay.(5)

Chiêm Thành ít nhát bá ngái Trung Hoa phá háy hai lán vào các năm 605 và 1282; ngái Java hai lán vào đánh cáp vào các năm 774 và năm 787; ngái Chân Láp (Cambodia) xâm chiám vào các năm 950, 1190, rái đá há tá 1203 đán 1220. Nháng sá kián trán đáy cho tháy ráng Chiêm Thành đá bá nhiáu nác khác nhau đán tàn phá tán gác rá tá rát sám, ká cá trác khi Ngô Quyán láp quác á nác Viát. Có thá nói, Chiêm Thành là nán nhán cáa chính tính hiáu chián cáa các nhà lãnh đáo Chiêm Thành.

Khi nác Viát giành lái đác láp năm 938, và càng ngày càng lán mánh, Chiêm Thành luôn luôn thân thián vái Trung Hoa và kiám cách tán công nác Viát. Không ká chuyán nác Viát trá đáa, chính sách náy sai lám á chá náu Đái Viát sáp đá, thì Chiêm Thành cũng không cháng đác Trung Hoa.

Đám đác biát là hai lán đáu tián Đái Viát tián vá pháng nam là hai lán do các vua Chiêm Thành tá nguyán dáng táng đát đái. Vua Lý Thánh Tông vián chinh năm 1069 chá cát đá n đánh biên giái phía nam chá cháa nghĩ đán viác chiám đát Chiêm Thành. Náu nghĩ đán viác chiám đát, thì sau khi chián tháng vá vang, nhà vua tá đáng buác đách thá phái nháng đát, chá không cán phái bát Chá Cá vá Thăng Long đá tráng phát. Sau Chá Cá đán Chá Mán. Cán láu ý là Chá Mán hoàn toàn tá nguyán táng đát năm 1306 đá làm quà cái công chúa Huyán Trân, chá Đái Viát không áp đát mát đái u kián nào đái vái Chá Mán. Viác Huyán Trân qua làm hoàng háu Chiêm Thành còn bá chính triáu đánh Đái Viát lúc đó phán đái.(6)

Ngái Chiêm Thành sau náy rát hánh đán vá nhán vát anh hùng Chá Báng Nga (Po Bin Swor, trá vì 1360-1390). Chá Báng Nga đá ba lán đánh chiám kinh đô Thăng Long vào các năm 1371, 1377, 1378. Tuy nhiên, chính vì huyáng sác dân đá đi chinh chián, chá không dùng sác dân đá xây đáng kinh tá, nên nác Chiêm ván không tián bá gái hán. Thêm vào đó, sau khi nác Đái Viát phác háng, các vua Đái Viát lái đem quân trá đáa. Nhà Há láy đát đán vùng Amaravati (vùng Quáng Nam), trong đó có thánh đáa Indrapura (Đáng Đáng, Quáng Nam), là mát thiát thái lán cho Chiêm Thành, nháng đáy cũng là mát cái giá trá lái cho nháng lán liên tác tán công Đái Viát cáa Chá Báng Nga trong 30 năm ông ta cám quyán.

Mát đái m cán láu ý là nán kinh tá cáa Chiêm Thành đáa trán căn bán ngoái tháng. Chiêm Thành sán xuát nhiáu gia vá và háng liáu nhá quá, há tiêu, trám háng... Chiêm Thành có mát lác láng hái thuyán mánh, trao đái buôn bán vái các nác phía nam, nám đái sá kiám soát cáa các đá quác vùng quán đáo Indonesia. Tái vùng quán đáo náy, đá quác án Đá giáo Majapahit (thá đô ở trung tâp Java) bao gám vùng Đông Nam Á, bát đáu suy vi tá thá ká 15,

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hồi Nhập?

Tác Giả: Trần Gia Phäng
Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

nhäng chä cho đä quäc Hồi giáo Malacca trên bán đäo Mã Lai.

Thäng nhân Hồi giáo, nhät là ngäi ở Räp, kiäm soát con đäng buôn bán hä tiêu đäng tây, täc con đäng chuyên chä gia vä bäng đäng biän tä các näc phía đäng sang cung cäp cho các näc phía tây. Do änh häng cäa viäc buôn bán trao đäi näy, ngäi Chiêm Thành vän theo än Đä giáo, cũng chuyän häng theo Hồi giáo. Đä quäc Malacca säp đä vào cuäi thä kä 16, do sä xuät hiän cäa ngäi Tây phäng, nhät là ngäi Bồ Đào Nha và ngäi Hòa Lan. Do đä, viäc giao thäng bäng đäng biän cäa ngäi Chiêm Thành gäp bä täc.

Lâu nay, Chiêm Thành không mäy chú ý đän nông nghiäp, bäng giä muän quay läi nän kinh tä träng nông cũng không đä. Chính khi Chiêm Thành đäng suy thoái, gäp khó khăn ä trong cũng nhä ngoài näc, thì cũng là lúc tä chäc xã häi tä Đäi Việt đä väng mänh và đäng phát triän, nhät là lúc đä các chúa Nguyän đäng cän xây đäng Đäng Trong đä chäng các chúa Tränh ä Đäng Ngoài.

Đäi väi nhäng nhà lãnh đäo Đäi Việt biät lo xa, không có cái gì bäo đäm sä không tái điän chuyän Chä Bäng Nga, näu không làm cho Chiêm Thành suy yäu. Hành đäng gây hän tän công liên täc cäa ngäi Chiêm hay chính quyän Chiêm luôn luôn täo mät tình thä bät än thäng xuyên ä biên giäi phía nam Đäi Việt, khiän chính quyän Đäi Việt lo ngäi và tìm cách hóa giäi cä nguy näy. Chính quyän Đäi Việt không chä träng diät chäng, nhäng hä cän phäi triät hä läc läng chuyên quäy phá và đäng täp häu ä phía nam.

Có lä cũng nên thêm mät sä kiän đäc biät khá quan träng chäc chän làm cho các chúa Nguyän lo ngäi không ít, đä là vào cuäi thä kä 16, ngäi Chiêm Thành thäng buôn bán väi ngäi Bồ Đào Nha ä Ma Cao, thuäc đäa cäa Bồ trên đät Trung Hoa. Thäng thuyän Bồ Đào Nha hay ghé buôn bán trao đäi väi ngäi Chiêm ä các häi cäng Cam Ranh và Phan Rang.(7)

Do các lä đä, các chúa Nguyän cho thi hành chính sách dinh đän, đäa dân täi nhäng vùng đät Chiêm Thành chäa khai thác, mä mang cày cäy vùng đät mäi, säng hòa län väi ngäi Chiêm, canh chäng và bäo vä an ninh biên giäi. Chính sách dinh đän ä näc ta đä phát triän tä đäi nhà Tränh, khi các vua Tränh cho phép các hoàng thân, công chúa thäu nhäng nhäng ngäi nghèo đäi làm häng binh, đä väa làm ruäng väa đäng giäc. Chính sách näy còn đäc gäi là “ngä binh ä nông”, läy lính tä trong nông dân. Chính sách dinh đän là dùng dinh (doanh träi quân đäi) bäo vä và phát triän đän (đät đäi), räi läy đän làm ra thäc phäm đä nuôi dinh.

3.- NGäi VIỆT KHÔNG TIÊU DIäT NGäi CHIÊM

Dân sä Chiêm Thành ít mà đät đäi Chiêm Thành räng.(8) Ngäi Chiêm bä hoang đät đäi không cày cäy, trong khi ngäi Việt đäng cän đät, nên ngäi Việt tä tä tiän xuäng khai phá đät đäi đä sinh säng. Khi dân Việt đän khai phá, thì ngäi Chiêm quay qua tän công. Nhäng cuäc tän công näy trä thành lý do chính đäng cho ngäi Việt đäng đánh trä. Sä đäng đánh trä qua läi gây chät chäc đau thäng cho cä hai bên, chä không nhät thiät là chä bên näy, hay chä bên kia chäu tä vong. Có đäi u chäc chän trong läch sä bang giao Việt Chiêm, không bao giä xäy ra nän diät chäng nhä thäy đäc cä vài näc châu Âu. Năm 1467, vua Lê Thánh Tông ra länh cäm tät cä quan cũng nhä dân, công cũng nhä tä, không đäc dùng ngäi Chiêm làm nô tä. Ngày 16-11 năm kä mùi (1499), vua Lê Hiän Tông ban chiäu chä theo đä “...tä nay trä đä, xä Quäng Nam không đäc cäp bät ngäi Man [chäng Chiêm] và mua bán làm nô tä. Ai vi phäm thì cho phép häu ty

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hợp Nhịp?

Tác Giả: Trn Gia Phng
Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

h c xét tr t i..."(9)

Tri t lý s ng căn bn c a ng i Vi t là s ng cùng v i ng i khác và đ ng i khác cùng s ng v i mình, nên đi m đ c bi t là đ u khác s c t c và tôn giáo v i ng i Chiêm, ng i Vi t s ng chung l n l n v i ng i Chiêm, luôn luôn tôn tr ng truy n th ng và tôn giáo riêng c a s c dân Chiêm, và ng i Vi t không phá h y các đ n đài cung đi n hay thánh tích Chiêm Thành. Các đ n tháp c a Chiêm Thành đ c xây đ ng t Qu ng Bình vào đ n Bình Thu n đ c b o toàn chu đáo t khi có s hi n di n c a ng i Vi t cho đ n ngày nay. N u ch tr ng di t ch ng, ng i Vi t ch ng nh ng tiêu di t ng i Chiêm, mà còn phá h y đ n đài thánh tích Chiêm đ xóa đi toàn b đ u v t n c n y.

Tr c v i c ti m ti n đ nh c c a ng i Vi t, ng i Chiêm i i ph n ng theo cách riêng: ng i Chiêm không thích s ng l n l n hòa đ ng v i ng i Vi t, mà ch s ng theo b n làng th t c riêng c a mình. Ch ng nh ng ng i Chiêm s ng cách bi t v i ng i Vi t, mà chính trong n i b , ng i Chiêm cũng s ng theo t ng b t c cách bi t v i nhau n a. Lý do chính có th vì gi i lãnh đ o Chiêm mu n gi b n s c văn hóa riêng, t c h riêng, và nh t là vì s phân chia giai c p c a m i th t c khác nhau, không mu n con em mình k t hôn v i nh ng ng i khác th t c, và không mu n ng i Chiêm b cu n hút theo văn hóa bên ngoài, nên ng i Chiêm s ng r t khép kín. Do đó, ng i Vi t ti n đ n đ u, ng i Chiêm co c m rút lui đ n đó. Ngày nay, quan sát các th t c Chăm Bình Thu n hay các th t c Churu, Raglai, Banhar, Jarai... cao nguyên nam Trung ph n, v n th y x y ra hi n t ng qu n c riêng l c a ng i Chiêm.

Cũng có lúc Chiêm Thành ti n đánh Đ i Vi t, nh vào th k 14, Ch B ng Nga ba l n đem quân ra t n th đô Thăng Long, nh ng ng i Chiêm i i không c ng quy t đòi l i đ t mà ng i Vi t đã chi m đóng. M t nhà nghiên c u g c Chiêm Thành cho bi t r ng theo quan ni m th n h c c a ng i Chiêm, m t khi đ t đai b ng i n c ngoài (Vi t) chi m đóng, th n c a ng i Chiêm không còn linh nghi m, mà th n c a nh ng ng i m i đ n (Vi t) m nh h n, phù h cho nh ng ng i m i đ n ch không phù h cho ng i Chiêm, nên ng i Chiêm không mu n đòi l i đ t đai, vì đòi l i c cũng không t t.(10) Do đó, ng i Vi t ti n đ n sinh s ng t i vùng nào, thì ng i Chiêm không đòi l i, không ch ng đ i đ khôi ph c, mà ch p nh n tình tr ng đã r i và b đi vùng đ t khác. Thói quen n y c a ng i Chiêm khuy n khích ng i Vi t ti n mãi vì không g p cu c kháng c nào đáng k c a ng i Chiêm.

M t hi n t ng đ c bi t trong l ch s Chân L p (Cambodia) có th giúp chúng ta suy nghi m v v i c suy thoái c a Chiêm Thành. T i Chân L p, đ i tri u đ i Suryavarman II (tr v 1113-1150), qu n th cung đi n đ n đài Angkor Wat, Angkor Thom đ c xây đ ng t i th đô Angkor. Đây là đ nh cao c a ngh thu t i n trúc Chân L p và cũng là đ nh cao c a n n văn minh Chân L p. Angkor b vua Chiêm Thành là Jaya Indravarman IV tàn phá vào năm 1177. Sau đó, b ng i Thái t n công năm 1369, 1388, và 1431. Tri u đ i n Chân L p l i n đ i đô đ n Phnom Penh (Nam Vang) năm 1434.(11) T đó, Angkor chìm h n vào bóng t i, không m t ai bi t đ n s hi n di n c a ngôi đ n nguy nga tráng l n y, cho đ n h bán th k 19, ng i Pháp m i phát hi n ra Angkor Wat, Angkor Thom.

Xã h i Chân L p lúc đó, khá gi ng v i xã h i Chiêm Thành v nhi u đi m nh : phân bi t giai c p; giai c p lãnh đ o hi u chi n, s n sàng nh ng đ t cho n c ngoài đ b o v quy n l i c a t p đoàn lãnh đ o; thi u t ch c giáo đ c đ ph bi n văn hóa; không có s sách l u truy n h u th . Do đó, khi giai c p lãnh đ o u tú suy thoái, thì lôi kéo theo s suy thoái c a Chân L p, ch không ph i do nguyên nhân nào t bên ngoài, đ n n i m t h th ng ki n trúc đ s t ng

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hồi Nhập?

Tác Giả: Trần Gia Phä

Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

trở ng cho nän văn minh Chân Lạp nhä Angkor, mà chính nhäng ngäi dân Chân Lạp cũng hoàn toàn quên lãng và bä hoang.

Träi läi vän đä Chiêm Thành, näu không có cuäc Nam tiến cäa ngäi Việt, nghĩa là không có sä chung đäng bên ngoài, väi tình trở ng thích säng biät läp cäa ngäi Chiêm (giäng ngäi Chân Lạp), thì phäi chăng hiän täng Angkor đã có thä xäy ra trên đät Chiêm? Và näu ngäi Việt không có mät käp thäi, phäi chăng Chiêm Thành đã phäi räi vào tay các näc phäng tây tä nhäng ngày đäu cäa phong trào thäc dân, nhä Philippines gän 400 năm, hoäc Indonesia gän 300? Hän näa, sä không biät chuyän gì xäy ra näu näc phäng tây đó chä trở ng thäc dân (träng ngäi, täc di dân đän đänh cä), theo kiäu ä Úc hay ä mät vài näc Phi Châu?

Đäu sao, vän có nhäng đä luän đä läi cho ngäi Việt vä sä suy thoái cäa Chiêm Thành. Thä nhät, ngäi Chiêm ngày nay häu nhä ít biät nguyên nhân thäc sä vì sao näc mình bä suy thoái, mà chä thäy ngäi Việt säng trên vùng đät cũ cäa tä tiên mình, đäm ra oán thán ngäi Việt. Bän nhäc “Hän Đä Bàn” cho thäy rõ tâm sä näy. “Räng hoang vu, väi läp bao nhiêu uät cäm hän thù. Ngàn gió ru, muôn tiäng vang trong täi tăm mät mù. Väc kêu säng, buän nhäc đây bao lúc quät cäng. Đän đäm väng, nhä bóng ai trong lúc đäm träng vä. Räng träm cô täch, đäo cao thäc sâu, đäi hoang suäi reo hoang väng cheo leo, ngàn muôn tiäng âm, thäng năm buän ngân, âm thäm hòa bài hän vong quäc ca...”(12)

Sä đäu buän thäng tiäc cäa ngäi Chiêm rät đáng thông cäm, nhäng nguyên nhân đäa đän sä suy säp cäa Chiêm Thành näm ngay trong näi bä Chiêm Thành chä không phäi do Đäi Việt gây ra. Hän näa, näc Chiêm đäu có mät, đän đäi cung đän vän còn đó, chä có chính quyän theo chä trở ng phân biät giai cäp cäa thiäu sä lãnh đäo, gäm giäi quý täc và tăng lä Chiêm suy thoái. Khi häi nhäp vào xã häi Việt, các đän đäi cä tháp Chiêm chäng nhäng không bä phá häy hay tiêu diệt, mà còn đäc bäo vä tät hän; bà con ngäi Chiêm đäc bình đäng và có nhiäu điäu kiän häc hành, thăng tiến cuäc säng, hän đäi chä đä phân biät giai cäp cäa giäi quý täc Chiêm. Đó là chäa kä chính sách äu đäi dành cho ngäi Chiêm hay ngäi miän cao nguyên nhä đäi thäi Việt Nam Cäng Hòa.(13)

Đáng tiäc là trong khi đó läi có mät sä ngäi Việt đã tä hào mät cách quá đáng vä dân täc mình, luôn luôn län tiäng räng ngäi Việt anh hùng, “bäc cä Trung Hoa, nam điät Chiêm Thành”, gây ra mät mäc cäm tä tồn không đúng cách. Chính đäu näy càng làm cho bà con ngäi Chiêm Thành phän nä, gây thêm mäi chia rä giäa hai dân täc anh em. Có đäu buän cäi là mäc cäm tä tồn näy đôi khi läi väi biän thành mäc cäm täi läi, cho räng vì mình đã điät Chiêm Thành nên ngày nay mình phäi mang täi täng, bä nghiäp chäng, và bä läu đäy trä läi. Thäm chí khi Việt Nam Cäng Hòa bä säp đä năm 1975, thäy cäu täng thäng Nguyän Văn Thiäu là ngäi Phan Rang, täc xä Panduranga cäa Chiêm Thành ngày träc, có mät giai thoäi vô căn cä đäc lan truyän cho räng ông Nguyän Văn Thiäu là ngäi Chiêm Thành đäu thai trä läi đä trä thù ngäi Việt (?).

Nhäng đä luän tä hai phía trên đây đäu phát xuät tä cäm quan läch sä bäng bät, chä không đäa trên nhäng đä kiän khách quan cäa läch sä. Chiêm Thành suy thoái vì nhiäu lý do trong đó nguyên nhân quan trọng tiäm än ngay trong tä chäc xã häi và chính quyän Chiêm Thành, chä ngäi Việt Nam không tiêu diệt Chiêm Thành. Nhäng biän chuyän läch sä Chiêm Thành cho thäy Chiêm Thành đã có nhäng mäm mäng suy thoái tä rät säm, và có thä nói chính vì Chiêm

Tiêu Diệt Hay Thu Hút Và Hợp Nhịp?

Tác Giả: Trần Gia Pháng

Thứ Ba, 15 Tháng 11 Năm 2011 06:33

Thành suy thoái mà cuộc nam tiến của người Việt đương và nhanh chóng, chứ không phải vì Việt Nam nam tiến mà Chiêm Thành suy thoái.

Phải chăng nhìn nhận trong việc tiếp xúc giữa hai sắc tộc Việt Chiêm, có thể xảy ra những lầm lỗi đáng kể sai trái của người Việt đối với người Chiêm, những đây chính là những hành vi cá nhân, chứ trong lịch sử Việt Nam, chính quyền Đàng Ngoài Việt hoàn toàn không thi hành chính sách diệt chủng đối với người Chiêm. Đó là điểm cần phải ghi nhận của chúng ta. Người Việt chung sống hòa bình với người Chiêm, trên vùng đất Chiêm Thành xưa, nay thành quê hương chung, tộc mình đất miền Trung ngày nay. Bằng chứng cụ thể là người Chiêm hiện vẫn sinh sống ở miền trung và nam Việt Nam, và những người Chiêm thuộc các sắc tộc Churu, Raglai, Banhar vẫn sinh sống ở vùng cao nguyên nam Trung phần.

Người Việt tôn trọng di sản văn hóa, tôn giáo của người Chiêm, không phá hủy, đừng chiếm gì đất đai thánh địa Chiêm, và nhất là tôn trọng quyền dân tộc thành những trung tâm riêng của người Chiêm. Văn hóa và văn minh Chiêm vẫn còn đó, ký thác và hiện diện trong dòng văn hóa và văn minh Việt, đừng thổi phồng nên sắc phong phú mới cho văn hóa chung giữa các sắc tộc anh em trên đất nước Việt Nam. Những di tích mùa cung đình Huế, những di tích hò Nam ai, Nam bình, những bản nhạc như “Hòn Đồi Bùn” của Xuân Tiên, những lời thơ trong Điều Tàn của Chế Lan Viên, là những ví dụ điển hình về sự pha trộn của văn hóa Chiêm Thành trong văn hóa Việt Nam.

Chúng ta thấy, nhiều người Việt còn chia sẻ, tin theo những tin đồn của người Chiêm, như thánh mẫu Thiên Y A Na hiện đang được thờ phụng tại Tháp Bà (Nha Trang), hay di tích Hòn Chén của di tích Ngã C Trôn (Huế). Di tích này là nơi thờ cúng hàng năm của triều đình nhà Nguyễn, nhất là triều đình vua Đồng Khánh (trị vì 1885-1888). “Cho đến nay, người Việt quanh vùng [Tháp Bà Bồ Nagar], cứ ngày rằm, mừng mốt, hoặc khi có chuyện riêng gì đó, đều lên Tháp Bà thờ phụng, cứ xin Bà phù hộ đỡ trì. Trên chân núi Tháp Bà, bên bờ sông Nha Trang, có hơn một xóm của những người làm nghề cung văn, nghề công, múa bóng chuyên nghiệp theo những xuyên phá vỡ các nghi lễ dân gian tại Tháp Bà. Xóm đó được gọi là xóm Bóng.”(14) Người Việt còn chú ý những văn hoá Chiêm Thành về nghi lễ như hôn nhân, ca dao, truyện cổ, âm nhạc, ca vũ, trang phục, thức ăn... Như thế, có thể nói văn minh Việt còn, thì văn minh Chiêm Thành cũng tồn tại.

Nói cách khác, Đàng Ngoài Việt không tiêu diệt Chiêm Thành, mà đã thu hút Chiêm Thành về phía mình và người Chiêm đã hợp nhịp vào dòng sông Việt. Cả hai đã cùng tồn tại cho đến ngày hôm nay và chắc chắn mãi mãi về sau. Sự tồn tại của sắc tộc Chiêm Thành và văn hóa Chiêm Thành trong đời gia đình Việt Nam là một đóng góp quý báu thật đáng trân trọng. Rất mong người Chiêm và người Việt cùng nhau nhận thức lịch sử bang giao giữa hai dân tộc anh em trong quá khứ một cách khách quan, đừng bị quan cũng những những hãnh tiến, đừng để cho nhau, đừng cùng đoàn kết, phát huy những nét hay đẹp của văn hóa Chiêm Việt, và những điều mới mẻ tiếp nối lại tiếp sáng chung cho đất nước. (Trích Những câu chuyện Việt số tập 4, Toronto 2005, chương “Đường về phương Nam”, mục “IV: Tiêu diệt hay thu hút và hợp nhịp?”, tt. 39-51.)

TRẦN GIA PHáNG

(Tháng 11-2011)

CHÚ THÍCH

1. Dohamide và Dorohiem, Dân tộc Chăm tộc s, Sài Gòn: 1965, tt. 21-22.
2. Po Dharma, “Góp phần tìm hiểu lịch sử Champa”, Champaka số 1, California: International Office of Campa, 1999, tr. 13.
3. Pierr-Bernard Lafont, “On the Relations Between Champa and Southeast Asia”, trong sách Proceedings of the Seminar on Champa, Southeast Asia Community Resource Center (viết tắt SACRC), California: 1994, tr. 72.
4. Dohamide và Dorohiem, sđd. tr. 44.
5. Tháp này đã bị tàn phá bởi người Java năm 774, người Chân Lạp năm 945, và người Chân Lạp tiếp tục vào cuối thế kỷ 12, nhưng từ năm 1653, khi Hùng Vương lập nên vùng này cho đến nay, tháp Bà chông nghênh đức gìn an toàn mà còn đức trùng tu lại nữa. Phan Thanh Giản (1796-1867), thủ lĩnh triều vua Tự Đức (trị vì 1848-1883), đã thấu hiểu những nguy hiểm từ phía người ghi lại trong tấm bia mà ông cho đục khắc đây vào năm Tự Đức thứ 9 (1856).
6. Ngô Sĩ Liên, Đại Việt Sử ký toàn thư, bản dịch của NXB. Khoa học Xã hội, Hà Nội: 1993, tập 2, tr. 90. Vì triều đình phẫn nộ, nên tuy thế nhưng hoàng Trần Nhân Tông hứa gả Huyền Trân cho Chăm Mân trong cuộc gặp gỡ năm 1301, nhưng mãi đến năm 1306, cuộc hôn nhân mới diễn ra. Lúc đó, việc này bị phản đối vì quan niệm phân biệt chủng tộc hẹp hòi của triều đình.
7. Pierre Bernard Lafont, “On the Relations Between Champa and Southeast Asia”, SACRC, sđd. tr. 73.
- 8.
9. Toàn thư, bd. tập 3, tr. 20.
10. Ý kiến của tiến sĩ Po Dharma, giáo sư người Chiêm Thành, chuyên viên về Chiêm Thành làm việc tại Trường Đại học Đông Bắc Canada, trong cuộc gặp gỡ ngày 13-12-1999 với người viết tại Toronto. (Người viết đã được sự đồng ý của tiến sĩ Po Dharma viết lại ý kiến này khi nào có điều kiện.) [Chú thích thêm: Người viết đăng lại nguyên văn bản in năm 2005. Tuy nhiên vào tháng 11-2011, tiến sĩ Po Dharma mới viết bài phê luận về việc này. Sự phê luận này cũng chỉ là phê luận về việc thích sự kiện không đòi hỏi đi kèm, còn sự kiện không đòi hỏi đi kèm rõ ràng là đã xảy ra trong quá khứ, không phải hiện tại. Ví dụ Chăm Bàng Nga ba lần ra đánh Thăng Long, cướp của rồi trở về, chỉ hoàn toàn không đòi hỏi hay chiếm lại những phần đất đã mất.]
11. Encyclopaedia Britannica, vol. 4, U.S.A. 1972, xem chương “Cambodia”, phần “History”.
12. Lời mở đầu của cuốn sách “Hồi Nhập” của tác giả Xuân Tiên.
13. Thủ tướng Việt Nam Cộng Hòa, chính phủ có riêng một bộ trung ương, và mọi tổ chức cao nguyên có một ty chuyên phụ trách về các sắc tộc ít người.
14. Ngô Văn Doanh, Tháp Chăm Champa, Sự thật & Huyền thoại, NXB. Văn hóa Thông tin, Hà Nội, 1994, tr.143.